

VAROLUŞSAL ANLAMSIZLIK KAYGISI İLE BAŞETMEDE İTİRAFLARIN ROLÜ

THE ROLE OF CONFESSION IN COPING WITH THE EXISTENTIAL ANXIETY OF MEANINGLESSNESS

Tuğba BAKIRTAŞ

Sakarya Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Din Psikolojisi Yüksek Lisans Öğrencisi, Sakarya / TÜRKİYE, ORCID: 0000-0001-8371-8613

ÖZET

Bu makale Aziz Augustinus'un "İtiraflar" isimli kitabından hareketle, bireyin dünya hayatı içerisindeki anlam arayışını izah etmeye çalışmaktadır. Augustinus; yaşamının varoluşsal kaygıları karşısında hayatın amacını, yaşamın değerini, gerçek mutluluğu ve huzurlu bir yaşamı aramaktadır. İnsanın iyilik ve kötülüklerinin, sevap ve günahlarının itiraf edilmesinin bireyin içsel dönüşümüne, varoluşsal problemlerin üstesinden gelmede inancın rolüne dikkat çekmektedir. Bu makale ile, Augustinus'un hayatı kapsamında huzurlu bir yaşamın kapılarının sonuna kadar nasıl açılacağına ve kendilik bilincinin farkına varılmasında itirafların rolüne dikkat çekmektedir.

Anahtar Kavramlar: İtiraflar, Anlam Arayışı, Varoluşsal Anlamsızlık, Aziz Augustinus.

ABSTRACT

This dissertation is aimed to explain individual's search for meaning in every day life based on the book of Augustinus "İtiraflar". Despite the existentialist crises of life, Augustinus looks for the true meaning and the worth of life, as well as genuine happiness and a peaceful life. He draws attention to the importance of the confession and beliefs, in which people admit their sins and good deeds, to their individual transformations and overcoming their existentialist problems. The aim of this dissertation is to show how it is possible to sustain a peaceful life with regards to life of Augustinus, in addition to signifying the important place of confessions in realizing the sense of self.

Keywords: Confessions, Search for Meaning, Existential Meaninglessness, Saint Augustinus.

1. GİRİŞ

Birey, yaşamının herhangi bir döneminde veya bütün dönemlerinde hayatın amacını ve anlamını farklı şekillerde de olsa mutlaka sorgulamaktadır. Ben niçin yaşıyorum? Hayatın anlamı nedir? Eğer öleceksek yaşamın ne anlamı var? Pek çok sıkıntıya katlanmamın nedeni ne olabilir? gibi sorular hayatı anlamlı kılmak için sorulur ve varoluşsal bir boşluk içinde olan bireyin içinden çıkması zor problemlerdir.

Bazen insanoğlu her şeye sahip olsa bile, içinde yeri doldurulamaz bir boşluk hissetmektedir. Zenginlik, mal, mülk, evlat, makam, mevki ve ilim ile doldurulamayan; seninle birlikte daha çok büyüyen bir boşluktur. Gerçekliğini, hayatın anlamını, amacını, öz benliğini ve kendiliğini sorgulatmaktadır.

İtiraflar kitabında Augustinus kendi öz yaşam öyküsünü anlatırken içinde bulunduğu varoluşsal boşluğu şu cümlelerle dile getirmektedir: "İçsel bir açlık içindeydim, ama içimi dolduracak bir besinden yoksundum".¹ Augustinus'un hayatında olduğu gibi insanın anlam arayışı da yaşamın temel güdüsüdür. İçsel huzurun, varoluşsal anlamsızlığın son bulacağı bir arayıştır. Arayıştaki asıl amaç yaşamak için bir neden bulmak ve bu nedene sarılarak mutlu olabilmektir. Bunu yapabilmek için ise bireyin kendini tanıması ve içsel bakış açısını kazanması gerekmektedir. Augustinus bir cümlesinde "Kendimden başka

¹ Aurelius Augustinus, "İtiraflar", çev. Çiğdem Dürüşken (İstanbul: Kabcı Yayınevi, 2010), 75.

kaçacağım bir yer olabilir mi?” demektedir.² Yani o kendi problemlerinin çözümünün yine kendinde olduğunu bilmekte ve varoluşsal problemleri ile nasıl başa çıkabileceğini fark etmektedir. Benliğinin bilinçaltı analizlerini yapabilmekte ve kendi tanıma yolunda ciddi adımlar atmaktadır. Onun yaşamı bu açıdan değerlendirildiğinde, varoluşsal kaygılarla nasıl baş edileceğini göstermek açısından önemlidir.

İnsan bu dünyada bir amaca veya yerine getirilecek bir işleve, kendini vereceği bir hedefe sahip olarak yaşamak istemektedir. İçsel arzu ve isteklerini tatmin ederek, gerçek hayat amacına ulaşmak herkesin hedefidir. Pascal buna “ tutunacak bir dal” demektedir; Augustinus ise “Tanrı, Rab, İlahi kudret” demektedir. İster tutunacak bir dal olsun ister Rab; ikisi de yaşamı anlamlı kılmaya yöneliktir. Bu bakış açısından din, insanın anlam kargaşasına son veren, kozmik olarak dünyanın neresinde bulunduğunu ve bulunacağını belirten, ölümden sonra varoluşsal huzursuzluğunu tatmin edebilen muazzam bir yapıdır. Yani din varoluşsal kaygıların pek çoğuna varoluşsal bir çözüm önerisi getirmektedir. Ali Ayten’in de dediği gibi, din varoluşsal olduğu için insan, seçme hürriyetine ve sorumluluğuna sahiptir.³ İnanan bir birey olarak Augustinus bu durumu şu cümleler ile dile getirmektedir: “*Mutlu bir yaşam arıyorum. Ruhum yaşasın diye seni arıyorum. Çünkü bedenim ruhumdan can buluyor, ruhum da senden can buluyor*”.⁴ Bu cümle ile o huzurun yalnızca ilahi kaynaklı olacağına dikkat çekmektedir. Dinsel ve içsel dönüşümünü ve huzur buluşunu, itiraflarını kaleme alarak herkesin bilebileceği tarzda yazmayı kendine amaç edinmektedir.

Bu çalışmada varoluşsal kaygılardan olan anlam ve anlamsızlık gibi problemlerle nasıl baş edilebileceği izah edilmektedir. Augustinus’un İtiraflar kitabından hareketle anlam arayışı içindeki bireye yol gösterilmekte, az ya da çok herkesin bir şekilde tanık olduğu bu kaygılarla Augustinus’un nasıl baş ettiği açıklanmaktadır. Din ise bu kaygılarla baş etmede bireye rehber olan, hayatın amacını kavratan ve kendilik bilincini fark ettiren olgudur.

2. AZİZ AUGUSTİNUS’UN HAYATI

Aurelius Augustinus, 354 yılında, Kuzey Afrika’da, Roma İmparatorluğu’nun egemenliğinde olan Nümidya bölgesinin Tagaste sitesinde doğmuştur. Pagan bir babanın ve Hıristiyanlığa inançla bağlanmış bir annenin çocuğudur. Augustinus, önce Tagaste’de sonra, Roma Afrika’sında bulunan Madaura’da seküler bir öğrenim olan retorik ağırlıklı bir “liberal sanatlar” öğrenimi görmüştür. Daha sonra, başarılı bir öğrenci olarak, eğitimini tamamlamak üzere, “Kuzey Afrika’nın kültürel açıdan gelişmiş fakat ahlakî çöküntü içindeki metropolü” Kartaca’ya gönderilmiştir.⁵ Ailesi bu eğitimi büyük fedakârlıklara katlanarak finanse etmiştir. Augustinus’un hayatındaki dönüm noktalarından ilki olarak, Kartaca’da iken Cicero’nun Hortensius eserini okuması gösterilir. Bu eserde bahsedilenler onda, felsefi hakikat ve bilgiğe karşı derin bir ilgi uyandırmıştır. Bundan sonra kendisini felsefi çalışmalara vermiştir.⁶

375 yılında ise doğduğu şehir olan Tagaste’de hitabet öğretmenliğine başlamıştır. 376-383 yılları arasında ise Kartaca’da hitabet öğretmenliğini sürdürmüştür. Daha sonra Roma’ya ve Milano’ya gitmiştir.⁷ Augustinus dünyevi başarıyı sevdiği için mesleki açıdan gerekli olan klasik eğitimi almakla yetinmeyip bunu tutkuyla gerçekleştirmiştir. Anadili Latince yazılmış olan eserlerin uzmanı olmuştur.⁸

Augustinus, dokuz yıl boyunca Mani müridi olarak Roma ve Milano’daki yaşamını devam ettirmiştir. Manicileri onun için cazip kılan iki neden vardı: Dünya’daki kötülüğü izah edebiliyor olmaları ve usa ağırlık verdikleri için Antik Çağ felsefesine açık olmalarıydı. Maniciler, Roma ve Milano kurumlarında zaman zaman Augustinus için yardımcı olacak ilişkiler de kurmuşlardır. Milano’daki retorik öğretmenliğini de orada ikamet etmekte olan piskopos Ambroius’a muhalefet edeceği ümidiyle gerçekleştirilmiştir. Oysa tam aksine Ambroius ile tanışması Augustinus’un Hıristiyanlığı kabul etmesine yol açmıştır.⁹

² Augustinus, “İtiraflar”, 113.

³ Ali Ayten, “Psikoloji ve Din: Psikologların Din ve Tanrı Görüşleri”, (İstanbul: İz Yayıncılık, 2006), 136-141.

⁴ Augustinus, “İtiraflar”, 318.

⁵ Augustinus, “İtiraflar”, 499.

⁶ Robert Zimmer, “Felsefe Portalı”, çev. Leyla Uslu, (Ankara: Arkadaş Yayınevi, 2008), 26.

⁷ Augustinus, “İtiraflar”, 499.

⁸ Zimmer, “Felsefe Portalı”, 26.

⁹ Zimmer, “Felsefe Portalı”, 27.

385 yılında Milano'ya gelmiş olan annesi de Augustinus'un Hıristiyanlığını benimsemesinde önemli bir rol oynamıştır.¹⁰ Erken dönem Hıristiyanlığın en tanınmış teologlarından olan biri olan Ambroius, Hıristiyan inancını felsefi argümanlarla desteklemesi suretiyle Augustinus'u ikna etmiştir.¹¹

386 Milano'da kaldığı evin bahçesinde duyduğu bir ses ile irkilmiş ve bunun Tanrı'nı sesi olduğunu hissetmiştir. Bu olaydan sonra hak yoluna girmiştir.¹² Bir dönüm noktası olan bu tarihten itibaren hayatı kökten değişmiş, retorik öğretmenliğini bırakmış; arkadaşları, annesi ve oğlu ile birlikte Cassiciacum çiftliğinde inzivaya çekilerek manastırdakine benzer bir yaşam sürmeye başlamıştır. Bir yıl sonra ise gerçek anlamda vaftiz olmuştur.¹³

391 yılında Hıristiyanlık Roma devletinin resmi dini olmuştur. Kuzey Afrika'daki memleketine geri döndükten sonra önce rahip sonra da Hippo şehrinde papaz, ardından da Valerius'un yanında piskopos yardımcılığını atanmıştır. Valerius'un ölmesi ile birlikte tam yetkili bir piskopos olmuştur. Bu vesileyle Hıristiyanlığın resmi bir temsilcisi konumuna yükselmiştir. Yaşamının sonuna kadar da bu sorumluluğu en iyi şekilde yerine getirmeye çalışmıştır.¹⁴

397-398 yılları arasında ise "İtiraflar"ı kaleme almıştır. 410 yılında Roma'nın Vizigotlar tarafından yağmalanması ve bütün dünyayı fetheden kentin fethedilmesiyle Augustinus yirmi iki kitaplık dev eseri olan "Tanrı Devleti" nin yazılmasına ilham kaynağı olmuştur.¹⁵ 428 yılında Vandallar Kuzey Afrika'yı kuşatmış ve Hippo şehri de kuşatma altında kalmıştır. Augustinus, bu kuşatmanın dördüncü ayında, 430 yılında vefat etmiştir.¹⁶

3. AUGUSTINUS'UN İTİRAFLAR KİTABINDAKİ ANLAM ARAYIŞI VE İÇSEL TAHLİLİ

Augustinus, Hıristiyanlığı benimsedikten sonra yapmış olduğu tüm hatalarını, günahlarını ve suçlarını İtiraflar isimli kitabında açıklamaktadır. Hıristiyanlığı benimseyene kadar olan düşünsel ve içsel dönüşümünü, hayattaki amacını bulma serüvenini anlatmaktadır. İçimdeki insan dediği iç benliği ile dışımdaki insan dediği dış benliğinin sürekli mücadelesini gözler önüne sermektedir.

Tanrı'yı bulmadan önceki yaşantısında kendisini günahkâr olarak nitelendiren, Tanrı'yı bulduktan sonraki yaşantısında hafızasına üşüşen bütün günahlarını itiraf ederek arınan, ölümle baş etmek zorunda olan ve sürekli varoluşsal kaygılar yaşayan bir insanın içsel dönüşümü ve anlam gayesini buluşunu içermektedir. Bu eser hakikati ararken düştüğü dünyanın kaynar kazanında debelenip duran, kimi zaman Manicilerin, kimi zaman Cicero'nun, kimi zaman Platon'un, kimi zaman şüphecilerin öğretilerine dalan ama kaygılarına şifa bulamayan kıpır kıpır bir ruhun sessiz çılgılığıdır.¹⁷ "Kim sende huzur bulmanı sağlayacak? Seni benim kalbime kim getirecek, kim bu kalbi mest edip yaptığım kötülükleri bana unutturabilecek ve seni biricik iyiliğim olarak kucaklamama neden olacak?"¹⁸ Bu seslenişle inanç yolculuğunu başlatır, hayatının anlamını ve amacını sorgulamaya başlamaktadır.

Edebiyat ve hitabet aşkı, mevki hırsları, dünyevi başarılar kazanma kaygısı, kadına duyduğu müthiş tutku onu hayatın gerçek anlamını bulmada oldukça uzaklara savurmaktadır. "Ruhumun evi senin giremeyeceğin kadar dar; lütfet, genişlesin. Harabe halde; onar. Gözüne hoş gelmeyecek şeylerle dolu".¹⁹ İçsel huzurunu/Rab Tanrı'sını bulmadan önceki yaşamının gözüne hoş gelmeyen şeylerle dolu olduğunu ve bundan duyduğu üzüntüyü dile getirmektedir. Sürekli olarak kendisine Tanrı'yı nerede bulacağım diye sormaktadır. Hakikati ve hayatın anlamını ararken sorular arasında boğulmakta; acılara, karmaşaya ve yanılgılara saplanmaktadır.

Günümüz modern insanının içinde bulunduğu pek çok karmaşa, kaygı, problem ve anlamsızlık hissiyatını Augustinus tüm benliği ile en derinden hissetmektedir. Birliği ararken çokluk içinde kayboluşunu, dünyevi hırs ve isteklerin girdabında boğuluşunu en samimi duyguları ile dile getirmektedir.

¹⁰ Augustinus, "İtiraflar", 499.

¹¹ Zimmer, "Felsefe Portalı", 27.

¹² Augustinus, "İtiraflar", 499.

¹³ Zimmer, "Felsefe Portalı", 27.

¹⁴ Zimmer, "Felsefe Portalı", 28.

¹⁵ Augustinus, "İtiraflar", 500.

¹⁶ Augustinus, "İtiraflar", 500.

¹⁷ Augustinus, "İtiraflar", 7.

¹⁸ Augustinus, "İtiraflar", 29.

¹⁹ Augustinus, "İtiraflar", 30.

Çocukluğundan itibaren tüm bedenini kaplayan kibir, hırs, onur, zevk, şöhret Augustinus'un yakasını bir türlü bırakmamaktadır. Gençlik çağlarında hırsızlık yaptığını ancak bunu sadece zevk için ve arkadaş grubundan dışlanmamak için gerçekleştirdiği itiraf etmektedir. “Ah, ne kokuşmuşluk! Ne ucube bir yaşam ve derin bir ölüm! Yasak olanı sırf yasak olduğu için yapmış olmaktan zevk almak mümkün müdür?”²⁰ Onun ifade ettiği şekliyle, yasak olanı bile bile insan neden bu yasak şeyi yapmakta ya da yapmaya kasıtlı bir şekilde devam etmektedir.

Anlamsız duygular hayatını daha büyük bir çıkmazın içine çekmektedir. Gerçek sevgiyi aramaktadır. Huzur bulacağı, kendini tanıyacağı, ilk andan itibaren bildiği ve onda yok olabileceği sevgiyi. Hayatının anlamını keşfedeceği, anlamsızlıktan kurtulup huzura gark olacağı hayat parıltısını aramaktadır. “Sende sonsuz bir huzur var, sende dingin bir yaşam var. Senin krallığına giren Rabbinin sevincine kavuşur”.²¹ Anlamsızlığının bitişinin ve huzurunun ilahi kaynaklı olduğunu her fırsatta dile getirmektedir.

Augustinus tüm yaşamı boyunca Tanrı'yı ararken kendi benliğinin derinlerine dönmesi gerektiğini fark etmektedir. Hakikati ve gerçek nuru benliğinin içerisinde bulmaya yönelmektedir. “Deliriyordum, ama aklımı başıma getirecek şekilde; ölüyordum, ama yeniden doğacak şekilde. Ne kadar hasta olduğumun farkındaydım, ama az sonra iyi olacağımı biliyordum”.²² O, derin bir tefekkür ile birlikte dünyalık zevklerin ne kadar geçici olduğu, anlık istek ve hırslarının pençesine ne kadar da büyük bir tutkuyla kapıldığını bu iç görü sonucunda kavramıştır. Her zaman yaptığı ve alışlageldiği davranışlarının ne kadar da kendine uzak olduğunu far etmiştir. Kendine dışarıdan bir gözle bakma fırsatını yakalamış ve adeta bu ben olamam, olmamalıyım da demiştir. Hayatının ne kadar boş ve anlamsız şeyler ile geçip gittiğini üzüntü ve elem içerisinde fak etmiştir. Bir cümlesinde “Ah, insanları insandan başka bir şeymiş gibi sevmem ne delilik!” demektedir.²³ Kendisi ve herkes için, yaptığı hataları dile getirerek her defasında gerçek huzuru arayışını dile getirmektedir.

Augustinus hayatın anlamını bulduktan sonra yaşamını tamamen değiştirmektedir. İnzivaya çekilerek bedenine ve bedeninin isteklerine karşı mücadele başlatmaktadır. Oburluğa, hoş kokulara, şehvete, meraka, kibire, gözlerini kamaştıran tüm güzelliklere karşı bir savaştır bu. Çünkü Augustinus gerçek sevgide yok olmak istemektedir. Varoluşun gayesini bulmuş ve onu kaybetmeyi göze alamamaktadır. Kendi bedeninin sınırlarını zorlayarak ruhunun işlevini arttırmayı ve onu beslemeyi istemektedir. “Tanrım, beni kendime göster ki, kendi benliğimde ne yaralar keşfettiğimi kardeşlerime itiraf edebileyim”.²⁴ Kendimi bana göster derken, yaptığı hataların farkına vardığını ve bunu diğer insanlara da gösterme arzusu içinde olduğunu dile getirmektedir. O, kendini anlamayı ve hayatının amacını fark etmeyi sadece kendi için istememektedir. Yaptığı hatalara başkalarının düşmemesi için nerede, nasıl, niçin ve hangi duygularla varlığının amacını unuttuğunu itiraf ederek rehber olmayı amaçlamaktadır.

4. VAROLUŞSAL ANLAMSIZLIK VE ANLAM ARAYIŞI

Asırlar boyunca hayatı zenginleştirmeye ve dünyayı yaşanır kılmaya çalışan insan, modern konumu itibarı ile aslında beklemediği bir yaşantıya mahkûm olmuştur.²⁵ Kendini dünyada var etmeye çalışarak dünyalık işler içerisinde yok olup, unutulmuştur. Hayatının anlamını ve amacını arayıp, huzur bulmaya çabalarken adeta kendini kaybetmiştir. İnsan, ruhsal ve bedensel pek çok hastalığın baş gösterdiği varoluşsal boşluk ile baş etmek zorunda kalmıştır.

Her varoluşun bir anlamı olduğu açıktır. Her varlık bu anlamıyla değer kazanır. Açlık toklukla, susuzluk suyla, uykusuzluk uykuyla, nasıl gideriliyorsa her duyu ve duyguyu tatmin edecek bir varoluş o ihtiyaçla birlikte hazırdır.²⁶

İnsan, varoluşunun en asli ihtiyacı olan “anlam arzusunu” tatmin etmek için yaşamı boyunca çabalayıp durmaktadır. Her şeyden önce yaşamaya ve mutlu olmaya çalışmaktadır. Bu amaçla tarih boyunca kimi zaman felsefeye, kimi zaman sanata, kimi zaman teknoloji ve bilime, kimi zaman da metafiziğe ve dine sarılmaktadır. Hakikati arama yolundaki insanın temel hedefi, belirsizlikten kurtulup hayattaki konumunu tayin etmek ve varlığı anlamlandırma ihtiyacını gidermektir.²⁷

²⁰ Augustinus, “İtiraflar”, 71.

²¹ Augustinus, “İtiraflar”, 74.

²² Augustinus, “İtiraflar”, 245.

²³ Augustinus, “İtiraflar”, 112.

²⁴ Augustinus, “İtiraflar”, 351.

²⁵ Abdulkerim Bahadır, “İnsanın Anlam Arayışı ve Din”, (İstanbul: İnsan Yayınları, 2011),13.

²⁶ Ömer Akgül, “Hayatı Anlamlandırmada İnançın ve Kişisel Değerlerin Rolü (Ruh Sağlığı Çalışanları ve Öğrencileri Örneği)”, (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi, 2014), 1.

²⁷ Bahadır, “İnsanın Anlam Arayışı ve Din”, 20.

Augustinus'un ifadesi ile beden ruha duyduğu ihtiyaç gibi, ruh da varlığı anlamlandırmaya yönelik güçlü bir ihtiyaç duyar. “Gençliğimden beri aradığım Umudum, bunca yıldır neredeydin, nerelere gizlenmiştin?”²⁸ O, bu sözle ruhsal varoluşun canlılığı için hayatı boyunca arayıp durduğu hakiki anlamın önemine dikkat çekmektedir. Gençliğimden beri arayıp durduğum umudum, yani anlamım ve hayatımın merkez noktası demek istemektedir.

Alexis Carrel ise şu gerçekliğe dikkat çekmektedir: “İnsan vücudu yalnız fizyolojik yönden değil, ruhla birlikte incelenmelidir”²⁹ İnsan, tekrar yücelmesi için kendini yeni baştan inşa etmek zorundadır. Ve bu yenileşmeyi ızdırıp çekmeden yapamaz. Çünkü o hem mermerdir, hem de heykeltraş. Hakiki biçimini yeniden kazanmak için, büyük çekiç darbelerini kendi maddesine indirerek kıvılcımlar çıkaracaktır. Hayatın anlam kazanabilmesi insanın kendi elinde olan bir durumdur. Evrende kendini nerede gördüğü, yaşam arzusu, içsel huzuru ve tatmini, yeniden keşfedilme ve yücelme tutkusu bu dünyayı yaşanılır kılan temel etkenlerdendir.

Yalom, insanoğlunun bu dünyada anlam arar bir vaziyette olduğundan; anlam, amaç, değerler ve idealler olmaksızın yaşamının büyük ölçüde stres ve varoluşsal boşluk yarattığından bahsetmektedir. Hayatın amacının kozmik anlamda, dinsel öngörüler eşliğinde devam etmesi ve insan hayatının tümüyle tutarlı olması şeklinde görürken; dünyevi anlamda, hayatın yerine getirilecek bir işleve, insanın kendini vereceği bir hedef ve hedeflere sahip olarak gerçekleştirebileceğini savunmaktadır.³⁰ İster dünyevi amaç olsun ister kozmik amaç; insan bir hedef, anlam ya da amaç olmadan yaşayamamakta ve hayatını devam ettirememektedir.

Saçma bir dünyada yaşamak, hayatını başka insanlara hizmet ederek geçirmek, bir nedene adanmak, yaratıcılık hissine sahip olmak, kendini gerçekleştirme düşüncesi, kendini aşma istediği, ilahi bir kudretin varlığına sığınma arzusu bu dünyada anlam arayışı içerisinde olan insanın anlamsızlık duygusu ile baş etme yolları olarak karşımıza çıkmaktadır.³¹

Anlamlılık tecrübesi insanın kendini aşabildiği noktadan itibaren zenginlik kazanmaktadır. Hem bireyselliğin hem de toplumsallığın bir arada gerçekleşmesiyle bütünleştirici bir oluşum meydana gelmektedir. Anamlı bir hayat ise bir ucunda bireysel potansiyellerin en üstte gerçekleştirildiği; diğer ucunda ise kendini aşarak başkaları ile ilişkilerin kurulduğu iç içe geçmiş canlı bir örüntüyü oluşturmaktadır.³²

Anlam bizzat yaşanılarak elde edilen bir tecrübedir. Hiç kimse bir başkasına anlam aktaramayacağı gibi, hiç kimse de bir başkasından anlam devşiremez. Anlam yoktan da var edilemez, insan hür iradesiyle anlamları bulmak ve keşfetmek zorundadır. Nietzsche'nin de dediği gibi “Yaşamak için bir nedeni olan kişi hemen her nasıla katlanır”.³³ Önemli olan yaşamak için bir nedenimizi sağlam temellere dayandırabilmektir.

Frankl'a göre bir kişinin hayatta anlama ulaşmasını üç temel yolu bulunmaktadır. Bunların ilki bir eser yaratmak ya da bir iş yapmaktır. İkincisi bir şey yaşamak ya da bir insanla veya yüce yaratısıyla sevgi bağı kurmaktır. Üçüncüsü ise insan değiştirilemez ve umutsuz bir durumla karşılaşılsa bile kendini aşabilecek potansiyele sahip olduğunu hatırlamaktır.³⁴

Frankl, “Hayatın anlamı sorusuna gerçekçi bir cevap bulan insan, dindar insandır” demektedir.³⁵ Dini anlam arayışında en üst seviyeye koyarak, insanın huzurlu bir yaşamının yegâne kaynağı olarak nitelendirmektedir. Akgül'ün de ifade ettiği gibi inanç, insanın en önemli keşfine ışık tutmakta, anlamsızlık fırtınalarından korunmasına yardımcı olmaktadır.³⁶

Augustinus bir cümlesinde “Sen bizden hiç gitmiyorsun da, oysa biz ne zor dönüyoruz sana!” demektedir.³⁷ Yüce bir yaratıcıya inanmanın, doğuştan gelen içsel bir tatmin mekanizması olduğuna dikkat çekmektedir. Din, anlam edinmede ve bireyin bu dünyada en güzel şekilde var olmasını

²⁸ Augustinus, “İtiraflar”, 158.

²⁹ Alexis Carrel, “İnsan Denen Meçhul”, çev. Refik Özdek, (İstanbul: Yağmur Yayınevi, 1990), 143.

³⁰ Irvin Yalom, “Varoluşçu Psikoterapi”, çev. Zeliha İyidoğan (İstanbul: Kabalıcı Yayınevi, 2011), 656.

³¹ Yalom, “Varoluşçu Psikoterapi”, 662-685.

³² Bahadır, “İnsanın Anlam Arayışı ve Din”, 27-28.

³³ Viktor E. Frankl, “İnsanın Anlam Arayışı”, çev. Selçuk Budak (İstanbul: Okyanus Yayıncılık 2013), 90-92

³⁴ Frankl, “İnsanın Anlam Arayışı”, 158.

³⁵ Frankl, “İnsanın Anlam Arayışı”, 94.

³⁶ Akgül, “Hayatı Anlamlandırmada İnancın ve Kişisel Değerlerin Rolü (Ruh Sağlığı Çalışanları ve Öğrencileri Örneği)”, 2.

³⁷ Augustinus, “İtiraflar”, 233.

sağlamada eşsiz bir olgudur. Ölüm, özgürlük, sorumluluk, anlamsızlık, istenç gibi varoluşsal kaygılara; ölümden sonra da hayata anlam katma devam etmektedir. Toplumsal bir varlık olan insanı, diğer insanların haklarına göz dikmeyerek, kendi iç benliği içerisinde tatmin etmeye ve yaşamda en üst seviyeye çıkarmayı amaçlamaktadır.

5. SONUÇ

Varoluşsal engellemeye ve varoluşsal boşluğa sebep olan hayat, insanı anlamsızlık duygusuyla karşı karşıya getirirse bile yine insanın karşısına varoluşsal bir çözüm önerisi getirmektedir: Din ve yüce bir yaratıcıya bağlanma arzusu.

Augustinus, hayat karmaşası içerisinde debelenip dururken ve hayatının anlamını ararken içsel huzuru ve tatmini dinde bulur. *“Huzursuzdum sende huzur bulana kadar”* diyerek yaşamına yön veren gerçek hakikati nasıl keşfettiğini itiraf etmektedir. Gündelik heveslerin, kibir, öfke, şehvet, tutku ve hırsın ne kadar boş olduğunu inandıktan sonra kavramaktadır; gerçek içsel tatminin Tanrı’yı bulduktan sonra gerçekleştiğini anlatmaktadır.

İnsanoğlu her ne kadar varoluşsal problemler ile uğraşmak zorunda kalsa da hatta bazen içinden çıkması zor durumlar olsa da yaşamında; bir nedene bağlanarak yaşamının ve hayatta bir anlama sarılarak var olmanın, her zorluğun üstesinden gelmeye yetebilmektedir. Yeter ki insan bu anlamı ve amacı içinde güçlü bir şekilde hissetsin.

Augustinus *“Deliriyordum, ama aklımı başıma getirecek şekilde; ölüyordum, ama yeniden doğacak şekilde. Ne kadar hasta olduğumun farkındaydım, ama az sonra iyi olacağımı biliyordum”*³⁸ seslenişleriyle yaşamın manasını bulmada önüne çıkan engellerin bile ne kadar anlamlı olduğunu kavramaktadır. Biz, modern kalıplar içinde erimekte olan insanlar ise hayat karmaşası içerisinde debelenip durmakta ve delirmekteyiz. Çözüm reçetesi, aklımızı başımıza getirecek Huzur’a sığınma ihtiyacında gizlidir.

KAYNAKLAR

- Akgül, Ömer. Hayatı Anlamlandırmada İnancın ve Kişisel Değerlerin Rolü (Ruh Sağlığı Çalışanları ve Öğrencileri Örneği). Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi, 2014.
- Augustinus, Aurelius. İtiraflar. çev. Çiğdem Dürüşken. İstanbul: Kabalcı Yayınevi, 2010.
- Ayten, Ali. Psikoloji ve Din: Psikologların Din ve Tanrı Görüşleri. İstanbul: İz Yayıncılık, 2006.
- Bahadır, Abdulkerim. İnsanın Anlam Arayışı ve Din. İstanbul: İnsan Yayınları, 2011.
- Carrel, Alexis. İnsan Denen Meçhul. çev. Refik Özdek. İstanbul: Yağmur Yayınevi, 1990.
- Fankl, Viktor E. İnsanın Anlam Arayışı. çev. Selçuk Budak. İstanbul: Okyanus Yayıncılık, 2013.
- May, Rollo. Varoluşun Keşfi. çev. Aysun Babacan. İstanbul: Okyanus Yayıncılık, 2012.
- Yalom, Irvin. Varoluşçu Psikoterapi. çev. Zeliha İyidoğan. İstanbul: Kabalcı Yayınevi, 2011.
- Zimmer, Robert. Felsefe Portalı. çev. Leyla Uslu. Ankara: Arkadaş Yayınevi, 2008.

³⁸ Augustinus, *“İtiraflar”*, 245.